

Huvudman

Västerås kommun
kontaktcenter@vasteras.se

Beslut

Datum 2025-12-16

Dnr SI 2025:6177

Sida 1 (24)

Ärendet

Tillsyn av grundskolan Romfartunaskolan i Västerås kommun

Beslut

Föreläggande vid vite

Skolinspektionen förelägger med stöd av 26 kap. 10 och 27 §§ skollagen (2010:800) Västerås kommun att vid vite av 4 miljoner kronor senast den **10 april 2026** ha vidtagit nedan angivna åtgärder avseende brister rörande arbetet mot kränkande behandling. De vidtagna åtgärderna ska senast samma dag skriftligen redovisas till Skolinspektionen.

Om Västerås kommun inte följer detta föreläggande kan Skolinspektionen ansöka hos förvaltningsrätten om utdömande av vitet, därtill kan mer ingripande sanktioner komma att aktualiseras.

Beslutet om föreläggande vid vite gäller omedelbart enligt 26 kap. 10 § tredje stycket skollagen. **Beslutet om föreläggande vid vite får enligt 28 kap. 2 § skollagen överklagas, se bilagan.**

Västerås kommun ska vidta följande åtgärder

Arbetet mot kränkande behandling

1. Se till att rektorn följer upp elevernas trygghet i skolmiljön, analyserar vilka hinder som finns för att elever ska vara trygga samt utifrån uppföljningen och analysen av vilka behov som finns i verksamheten, beslutar om åtgärder som ska vidtas. Uppföljningen och analysen ska omfatta personalens gemensamma arbetssätt och förhållningssätt avseende värdegrund och arbetet för att motverka kränkande behandling samt skolans rutiner för anmälningar och utredning av uppgifter om kränkande behandling. Uppföljningen och analysen ska även omfatta om skolpersonal har förutsättningar och ges det stöd som behövs för att kunna agera när elever utsätts för kränkande behandling. Inkom med en redogörelse för uppföljningen, analysen och beslutade samt genomförda åtgärder. (4 kap. 4 §, 5 kap. 3 §, 6 kap. 5 § skollagen)
2. Se till att vid minst ett tillfälle under perioden 16 december 2025 – 10 april 2026 informera all skolpersonal om regleringen kring personalens skyldighet att agera då en elev utsätts för kränkande behandling samt skyldighet att anmäla till rektorn om personal får

kännedom om att en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling i samband med verksamheten. Informationen ska även omfatta innehållet i planen mot kränkande behandling. Inkom med en redogörelse för när och hur informationen har förmedlats. (2 kap. 34 a § 1 st 1–2 pp. skollagen, 1 kap 5 § andra stycket skollagen, 5 kap. 6 § skollagen, 6 kap. 5 och 10 §§ skollagen, förordning (SKOLFS 2010:37) om läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet 2022 (Lgr 22), 2.1 Normer och värden)

3. Se till att alla lärare och annan personal som får kännedom om att en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling i samband med verksamheten anmäler detta till rektorn och att rektorn, när hen mottar en sådan anmälan eller på annat sätt får sådan kännedom, anmäler detta till huvudmannen. Rektorn ska dokumentera hur många sådana anmälningar som inkommit till rektorn och hur många anmälningar som gjorts till huvudmannen under perioden 16 december 2025 – 10 april 2026. Dokumentationen ska ges in till Skolinspektionen i samband med huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder (6 kap. 5 och 10 §§ skollagen).
4. Huvudmannen ska se till att en utredning av omständigheterna kring de uppgivna kränkningarna startas då huvudmannen mottar anmälan om att en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling i samband med verksamheten. Huvudmannen ska dokumentera hur många sådana anmälningar som inkommit och hur många utredningar som inletts under perioden 16 december 2025 – 10 april 2026. Dokumentationen ska ges in till Skolinspektionen i samband med huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder (6 kap. 5 och 10 §§ skollagen).

Planen mot kränkande behandling

1. Se till att planen mot kränkande behandling innehåller en redogörelse för hur de planerade åtgärderna i föregående års plan har genomförts. En reviderad plan mot kränkande behandling, med det innehåll som anges ovan, ska ges in till Skolinspektionen i samband med huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder (6 kap. 8 § skollagen).

Föreläggande

Skolinspektionen förelägger med stöd av 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Västerås kommun att senast den **10 april 2026** ha vidtagit nedan angivna åtgärder avseende brister rörande anmäla särskilt stöd. De vidtagna åtgärderna ska senast samma dag skriftligen redovisas till Skolinspektionen.

Om Västerås kommun inte följer detta föreläggande kan mer ingripande sanktioner komma att aktualiseras.

Beslutet om föreläggande gäller omedelbart enligt 26 kap. 10 § tredje stycket skollagen. Beslutet om föreläggande får enligt 28 kap. 2 och 18 §§ skollagen inte överklagas.

Västerås kommun ska vidta följande åtgärder

Anmäla behov av särskilt stöd till rektorn

1. Se till att vid minst ett tillfälle innan den 10 april 2026 informera samtliga lärare och övrig skolpersonal om skollagens krav och skolans rutiner kring när de ska anmäla till rektorn att en elev kan vara i behov av särskilt stöd. Inkom med en redogörelse för när och hur informationen har förmedlats. (2 kap. 34 a § 1 st 1–2 punkterna, 3 kap. 5 och 7 §§ skollagen).

Områden utan konstaterade brister

Skolinspektionen avslutar ärendet i den del det avser extra anpassningar.

Redovisning av åtgärder

Redovisningen av de vidtagna åtgärderna skickas via e-post till skolinspektionen.stockholm@skolinspektionen.se eller per post till Skolinspektionen, Box 23069, 104 35 Stockholm. Hänvisa till Skolinspektionens diarienummer för ärendet (SI 2025:6177) i de handlingar som sänds in.

Om ärendet

Skolinspektionen har utifrån myndighetens risk- och väsentlighetsanalys hösten 2025 inlett en tillsyn av Romfartunaskolan, som är en enparallelig F-3-skola i Västerås kommun. Skolan hade vid tiden för tillsynen 66 inskrivna elever och fyra undervisande lärare.

I tillsynen har Skolinspektionen kontrollerat om verksamheten vid Romfartunaskolan följer gällande bestämmelser om arbetet mot kränkande behandling, extra anpassningar och särskilt stöd.

Tillsynen har genomförts genom intervjuer med elever, lärare, personal i elevhälsan och rektorn samt rast- och lektionsobservationer mellan den 16 september 2025 och 18 september 2025. Som en del av tillsynen har även dokumentation granskats, bl.a. omdömen från vårterminen 2025, händelsedokument, anmälningar och utredningar av kränkande behandling. Huvudmannen har yttrat sig över allt material av betydelse för beslutet.

Motivering av beslutet

Skolinspektionen redogör först för de omständigheter som framkommit i tillsynsutredningen och som ligger till grund för myndighetens bedömning, därefter anges de bestämmelser som tillämpas och slutligen redovisar Skolinspektionen sin bedömning i det här fallet.

Huvudmannen ansvarar för att utbildningen genomförs i enlighet med bestämmelserna i skollagen, föreskrifter som har meddelats med stöd av skollagen och de bestämmelser för utbildningen som kan finnas i andra författningar (2 kap. 8 § skollagen). Vidare ska huvudmannen se till att nödvändiga åtgärder vidtas om det framkommer att det finns brister i verksamheten (4 kap. 7 § skollagen).

Föreläggande vid vite

Arbetet mot kränkande behandling

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Elever uppger i intervju att elever på Romfartunaskolan blir utsatta för våld och hot. En elev uppger att det finns elever som slåss på skolan och att eleven själv blivit slagen flera gånger av en annan elev. En elev uppger att hen blivit utsatt för dödshot och en annan elev att hen blivit utsatt för hot

om våld. Under intervjun med eleverna framkommer det även att elever blir mobbade och kallade för nedsättande ord. Fem av sex intervjuade elever uppger även att det finns andra elever i skolan som de är rädda för.

Lärare uppger att elever dagligdags utsätts för hot och våld. Representanter för elevhälsan uppger samstämmigt att de delar elevernas och lärarnas uppgifter om klimatet på skolan och uppger även att det flera gånger varje dag förekommer att elever kränker andra elever. Rektorn uppger att det finns elever som skolan har stora utmaningar med och att rektorn försöker sätta in personal och göra förstärkning där det behövs.

Vidare uppger lärare och representanter för elevhälsan i intervjuer att det finns enstaka personal på skolan som kränker elever och att detta kunnat ske flera gånger i veckan. Representanter för elevhälsan uppger även att det finns flera i personalen som har en otrevlig ton i samtalet med elever och att det finns personal som samtalar om elever framför andra elever på ett sätt som kan upplevas som kränkande. Rektorn känner till att det skett incidenter mellan personal och elever och uppger att det finns ett pågående arbete med detta.

I den dokumentation över händelser som inträffat på skolan mellan den 1 januari 2025 och den 10 september 2025 som Skolinspektionen tagit del av beskrivs flertalet situationer med hot om våld, dödshot, att elever tar stryptag på varandra, slagsmål både med och utan tillhyggen, samt verbala kränkningar.

Enligt rektorn görs en egenkontroll av kränkningar som delges huvudmannen två gånger per år. Denna egenkontroll är en sammanställning av antalet kränkningar per skola, vilka åtgärder som vidtagits, analys av åtgärderna och hur de ska arbeta förebyggande och främjande framåt. Huvudmannen har inkommit med dokumentation benämnd "Egenkontroll - Diskriminering, trakasserier och/eller kränkande behandling - systematiskt kvalitetsarbete läsåret 2024-2025". Handlingen omfattar Romfartunaskolan och ytterligare en av huvudmannens skolor. Av denna framgår bland annat följande. Att antalet uppgifter om kränkande behandling som rektor och/eller huvudman fått kännedom om ökat från fem händelser höstterminen 2024 till 31 händelser som inträffat under vårterminen 2025. Att man konstaterat ett mönster avseende typ av incidenter, i vilka miljöer kränkningar sker och vilka utmaningar i elevgruppen som föreligger och leder till incidenter. Bland annat ser man en ökning av fysiskt våld med pinnar och stenar, halsgrepp, slag och knuffar samt att det förekommer verbala hot såsom "jag ska döda dig". Att många elever med till exempel utmanande beteende utsätter andra för kränkningar och att många elever har svårigheter med socialt samspel. Vidare framgår i vilka situationer man ser att kränkningar sker, till exempel på raster, vid övergångar och köbildning. Åtgärder som minskat antalet

kränkningar är fler vuxna med barnen och planerade rastaktiviteter. Avseende genomförda åtgärder och förbättringsaktiviteter bland annat "Bråka smartare" och "Stopp min kropp", utbildning för fritidshemspersonal gällande bland annat förhållningssätt och verktyg för att bemöta elever med stora utmaningar, fadderverksamhet, trivselledare ett förtydligande arbete med årshjul och införande av trygghetsteam vårterminen 2026.

Skolinspektionen har tagit del av Romfartunaskolans planer mot kränkande behandling för läsåren 2024/2025 och 2025/2026. Planen för innevarande läsår inkom till Skolinspektionen den 17 november 2025. Under rubrikerna Främjande arbete och Mål för läsåret anges i stora delar samma aktiviteter i båda läsårens planer. För läsåret 2025/2026 tillkommer att det planeras att ett trygghetsteam ska startas och att trygghetsenkät för elever ska återinföras samt att elever i årskurs 3 tillsammans med personal planerar rastaktiviteter. Vidare anges i båda planerna mot kränkande behandling att skolan kontinuerligt arbetar för ökad kunskap om kränkande behandling hos elever och vuxna. Redogörelse för tidigare års planerade och genomförda aktiviteter framgår inte i planerna. I planen mot kränkande behandling för läsåret 2025/2026 framgår sammanfattningsvis bland annat följande avseende skolans rutiner för anmälan och utredning då personal får kännedom om uppgifter om kränkande behandling mellan elever. Vid allvarlig händelse ska biträdande rektor/rektor skyndsamt informeras. Personal ska fylla i ett händelsedokument. Kopia av händelsedokumentet lämnas till elevhälsoteamet. Alla misstänkta fall av kränkningar anmäls till huvudman av socialpedagog. Socialpedagog eller biträdande rektor/rektor går igenom händelsedokument i elevhälsoteamet, startar utredning och informerar EHT. Socialpedagog tar med utredningen till elevhälsan och informerar rektor/biträdande rektor. Enligt huvudmannens dokument för anmälan av kränkande behandling ska anmälan ske senast inom fem dagar.

I intervju med lärare uppger två av tre lärare att de aldrig sett skolans plan mot kränkande behandling. Av intervju med representanter för elevhälsan framgår följande. En av representanterna uppger att hen inte känner till årets plan mot kränkande behandling men fick fjolårets plan skickad till sig i samband med att den skulle skickas till Skolinspektionen. Ingen av representanterna för elevhälsan har varit med och reviderat planen mot kränkande behandling och är osäkra på om den har reviderats. Dokument skickas ut då och då men det säkerställs inte att personalen läst och förstått. Skolans plan mot kränkande behandling är en pappersprodukt som skickas ut att läsa när tid finns, det är inte förvånande att skolpersonal inte har läst denna. Av planen mot kränkande behandling framgår att det bedrivs ett kontinuerligt arbete för ökad kunskap om kränkande behandling, men det finns inte något sådant arbete på skolan. Anmälan och utredning av kränkande behandling har inte varit ett prioriterat område. Det finns inte

något målinriktat arbete för att motverka kränkande behandling på Romfartunaskolan. Det finns insatser som "Stopp min kropp" och "Bråka smartare" men det saknas ett arbete på högre strukturell nivå. Rutiner för anmälan har tagits upp med personalen vid flera tillfällen och lärare uppger att de har diskuterat samsyn i värdegrund och definition av kränkningar, men att detta inte märks i verksamheten. Personalgruppen har fått utbildning i lågaffektivt bemötande och gällande psykisk ohälsa men det har inte genomförts någon fortbildning gällande kränkande behandling. Både lärare och representanter för elevhälsan uppger att det både saknas en gemensam värdegrund och en samsyn om vad en kränkande händelse är eller hur händelser av upplevd kränkande behandling ska anmälas.

Av intervju med rektorn och senare inkommen komplettering framgår bland annat följande avseende skolans arbete med planen mot kränkande behandling. Planen mot kränkande behandling är inte endast en pappersprodukt, den revideras och förmedlas lärarkollegiet i början av varje läsår. Eleverna görs delaktiga i upprättandet och uppföljningen, skolan genomför kartläggningar med eleverna och läraren går igenom och berättar om planen på lektionstid. Att lärare inte känner till planen är konstigt, elevhälsan har inte varit tillräckligt aktiva i arbetet med att förmedla denna under vårterminen. Uppföljning ska ske på exempelvis APT-möten, detta har troligen inte gjorts i den utsträckning som är lämplig för att hålla planen mot kränkande behandling levande.

Agera och anmäla vid kränkande behandling

Elever uppger att det finns personal på skolan som inte agerar när en elev blir utsatt för kränkande behandling men tillägger att det framför allt handlar om vikarier eller fritidshemspersonal. Eleverna uppger vidare att personal då inte bryr sig, bara tittar på eller tittar bort, något som lärare och representanter för elevhälsan instämmer i. Även lärarna uppger att det framförallt är vikarier på skolan som tenderar att vända ryggen till. Rektorn uppger sig inte ha kännedom om att det skulle finnas personal på skolan som inte agerar om en elev blir utsatt för kränkande behandling. Lärarna uppger att de inte känner till någon rutin gällande hur de ska agera vid förekomst av våld och kränkande behandling. Men det finns en ny rutin som innebär att den biträdande rektorn ska ge vikarien en introduktion gällande rutiner och vilka förväntningar som finns på vikarien. Representanter för elevhälsan uppger att det saknas fungerande rutiner gällande hur lärare eller annan personal ska agera vid förekomst av våld och kränkande behandling. En lärare uppger att hen inte fick någon information angående arbetet mot kränkande behandling när läraren var nyanställd och att det var oklart vilka förväntningar som fanns på personalen.

Under Skolinspektionens tillsynsbesök observerade utredarna under en rast att en elev slog en annan elev. En rastvakt stod i nära anslutning till händelsen men agerade inte.

Lärare och representanter för elevhälsan uppger att personal som fått kännedom om att en elev upplever sig ha blivit utsatt för kränkande behandling ska fylla i ett händelsedokument. Men det finns personal som aldrig fyller i händelsedokumentet, trots att det kan vara personal som vistas mycket ute med eleverna där det händer saker hela tiden. Lärare uppger vid intervju att det sker kränkningar varje dag som inte anmäls och att det kan bero på bedömningssvårigheter, tidsbrist eller avsaknad av gemensam värdegrund. Det finns också personal som uttryckt att det är onödigt att skriva ett händelsedokument. Denna bild delas av representanterna för elevhälsan som även uppger att det finns personal som menar att det är onödigt att skriva ett händelsedokument om situationen är löst.

I intervju med representanter för elevhälsan framgår vidare följande. Rutiner för anmälan har bland annat tagits upp med personalen på arbetsplatsträffar, men på det stora hela följs inte rutinen. Allt som kan uppfattas som kränkande ska anmälas och utredas, men det saknas en samsyn om vad en kränkande händelse är och när, var och hur det ska rapporteras. Händelsen ska tas upp i elevhälsoteamet som ska diskutera om det ska göras en anmälan gällande kränkande behandling till huvudmannen, men detta har aldrig hänt. Det har istället varit skolans socialpedagog som stått för alla anmälningar. Det är inte tydligt definierat vad en händelse är. Det är fel att elevhälsoteamet ska bedöma om det som inkommer i ett händelsedokument är en kränkning eller inte eftersom det är den som blir utsatt som har tolkningsföreträdet. På fråga om uppgiften att det görs en bedömning innebär att det finns risk att händelser där elever upplevt sig vara utsatta inte anmäls, uppger representanter att lärare oftast gjort rätt men att det kan finnas situationer där ett händelsedokument skrivits av en annan anledning, som att en elev varit stökig i klassrummet. På fråga om det finns risk att det sker en sortering av anmälningarna anges att det finns en sådan risk och att en anmälan borde göras direkt och att elevhälsoteamet sedan kan diskutera händelsen efteråt. Socialpedagogen gör en anmälan först om det är tydligt vad som skett, exempelvis om det varit en konflikt verbalt eller fysiskt mellan två elever, inte om anmälan till exempel gäller att en elev låtit mycket i klassrummet. Socialpedagogen har fått delegation från biträdande rektorn för att anmäla och utreda kränkningar men har inte fått delegationen skriftligt. I de fall socialpedagogen är frånvarande står arbetet med att anmäla kränkande behandling stilla. Under vårterminen 2025, fram till april månad vikarierade socialpedagogen i klass och under denna period varken anmäldes eller utreddes kränkande behandling. Socialpedagogen har bett

rektorn om mer tid för arbetet med att anmäla och utreda, detta görs inte på skolan. Om det har gått för lång tid innan anmälan görs har rektorn sagt att skyndsamhetskravet inte kunnat uppfyllas och anmälan har uteblivit. Anmälningarna skickas i ett datasystem, det är oklart vem som är mottagare men tanken är att det ska vara rektorn, det är även oklart om de sedan skickas vidare till huvudmannen.

Av intervju med rektorn framkommer bland annat följande. Personal ska anmäla kränkande behandling till rektorn och rektorn får kännedom genom att personal kan ringa till rektorn vid en akut händelse, personal kan också informera biträdande rektorn eller använda säker e-post. På fråga om skolans rutin därmed inte följer den rutin som anges i planen mot kränkande behandling, svarar rektorn att man alltid ska fylla i händelse-dokument men om en händelse utan tvekan utgör kränkande behandling ska man kontakta rektorn eller biträdande rektorn. Personalen känner nog inte till den rutinen. Det är rektorn eller den biträdande rektorn som anmäler till huvudmannen genom att föra in anmälan i ett datasystem, detta sker tillsammans med socialpedagogen. Det är märkligt att elevhälsan uppgett att det ska göras en bedömning vid elevhälsans möte. Om händelse-dokument kan bli liggande utan åtgärd vid socialpedagogens frånvaro måste rutinen justeras. En anmälan om kränkande behandling till huvudmannen ska göras inom tre dagar, det kan också göras i efterhand. Utredning kan eller ska ha startat när händelsen blev känd även om huvudmannen inte fått in anmälan. Rektorn har gjort väldigt få anmälningar om kränkande behandling till huvudmannen under perioden den 1 januari till den 10 september 2025 eftersom händelserna inte kommit till rektorns kännedom. Det har brustit i den delen. Rektorn tror att ansvaret för att ta emot anmälningar och att anmäla till huvudmannen varit delegerat till den dåvarande biträdande rektorn. Sedan strax före sommaren är det rektorn som anmäler kränkande behandling till huvudmannen.

Utredning

Lärare uppger följande. De fyller i händelsedokumentet och lämnar till elevhälsan. De sätter in åtgärder medan de väntar på återkoppling från elevhälsan av om de bedömt händelsen som en kränkning. Men de får inte någon sådan återkoppling. Representanterna för elevhälsan uppger att de håller med lärarna om att det finns brister i återkopplingen.

Huvudmannen har efter påminnelse inkommit med delegationsordning varav det framgår att uppgifterna att utreda och vidta åtgärder mot kränkande behandling är delegerade till rektorn. Enligt socialpedagogen har hen fått delegation att utreda kränkningar från den biträdande rektorn. På dokument benämnt Utredning som Skolinspektionen tagit del av framgår att socialpedagogen har "uppdrag att utreda och vidta åtgärder mot kränkande behandling enligt delegationsordning".

Rektorn uppger följande. Anledningen till att kränkande behandling inte utreddes under perioden januari till april 2025 var att rektorn inte hade kännedom om händelserna. Ansvar för att starta utredning tror rektorn var delegerat till dåvarande biträdande rektorn under denna period. Kränkningar utreds även om rektorn inte får kännedom om dem.

Dokumentation

Skolinspektionen begärde i samband med tillsynsbesöket den 16–18 september 2025 att få ta del av samtliga anmälningar om kränkande behandling som inkommit till huvudmannen och samtliga utredningar om kränkande behandling som startats under perioden 1 januari 2025 till 10 september 2025. Skolinspektionen fick ta del av 19 dokument som är angivna att vara anmälan, 44 så kallade händelsedokument och 18 dokument angivna som utredning. På vissa händelsedokument har socialpedagogen skrivit noteringar om att händelsen är anmäld och datum för detta. På baksidan av händelsedokumentet finns en ruta där rektorn ska kryssa i om händelsen betraktas som en upplevd diskriminering och/eller kränkande behandling och om händelsen ska anmälas till huvudmannen. Inte i något fall finns det något kryss i rutorna avseende rektorns beslut att anmäla händelsen till huvudmannen.

Av de 19 dokument benämnda anmälan som Skolinspektionen tagit del av hade det vid tiden för tillsynsbesöket startats en utredning i 12 fall, vilka alla motsvaras av ett av de 44 händelsedokument. Majoriteten av anmälningarna avsåg händelser som inträffat mellan januari och april 2025, enstaka händelser hade inträffat i början av höstterminen 2025. Samtliga utredningar är daterade med ankomstdatum den 11 april 2025. Tiden för aktuell händelse är mellan den 9 januari 2025 och 1 april 2025. I ytterligare 12 fall har socialpedagogen noterat, på händelsedokumentet, att händelsen är anmäld men dessa anmälningar finns inte med i det underlag som Skolinspektionen begärt ut och tagit del av.

I komplettering den 14 november 2025 har huvudmannen inkommit med en lista över 48 händelser, "Sammanfattning kränkning". Av listan framkommer bland annat att elva uppgifter med händelsedatum från januari till maj 2025, har registreringsdatum i oktober 2025. Såvitt framgår av datum för registrerad händelse är det åtta händelser som personal anmält genom att lämna in händelsedokument, som fortsatt inte anmälts till huvudmannen.

Genomgång av ett urval av händelsedokument

Skolinspektionen valde ut sex händelsedokument och frågade lärare, representanter för elevhälsan och rektorn om dessa händelser.

Händelserna ska enligt händelsedokument ha inträffat under perioden 20 januari 2025 till 8 september 2025 och innefattade incidenter av både verbal och fysisk karaktär. Av ett händelsedokument framgår att en elev blir slagen och dödshotad av tre andra elever, av ett annat att en elev hotar med att döda en annan elevs förälder. Två uppgifter handlar om våld, i ytterligare ett fall ger en elev en annan elev ett oprovocerat slag. Ytterligare ett fall handlar om att en elev blir utsatt för dödshot av en annan elev. För fem fall som inträffat mellan den 20 januari och 20 augusti 2025 saknades, vid tiden för Skolinspektionens besök den 16–18 september 2025, dokumentation om att händelserna skulle ha anmälts till huvudmannen efter personalens inlämnande av händelsedokument. Inte heller händelsen den 8 september 2025 hade anmälts till huvudmannen enligt dokumentationen. Skolinspektionen fick inte heller ta del av någon dokumentation som visar att händelserna skulle ha utretts.

Lärare och representanter för elevhälsan uppger att de känner till händelserna och att de innehåller uppgifter om kränkande behandling. Representanter för elevhälsan uppger att åtminstone en av händelserna har anmälts till huvudmannen, men ingen av händelserna fanns med bland de anmälningar som Skolinspektionen tagit del av vid tillsynsbesöket. Däremot har socialpedagogen skrivit en notering om att en händelse ska ha anmälts den 11 februari och att ärendet avslutats den 11 april.

Av intervju med rektorn framgår bland annat följande. Rektorn känner till en av händelserna, eventuellt ytterligare en, men resterande fyra har inte kommit till rektorns kännedom. En av de ovan nämnda händelserna är inte anmäld, två händelser kanske är anmälda. Händelsen daterad den 8 september 2025 kommer inom kort att anmälas till huvudmannen. Händelsen som är daterad den 20 augusti 2025 ligger inlagd i skolans system, men det kan vara så att rektorn eller elevhälsan gör en bedömning gällande om en händelse avser kränkande behandling utifrån elevens uppfattning och då kan en del ärenden bli liggande och inte gå i väg till huvudmannen. Orsaken till att händelsen den 20 augusti 2025 inte har anmälts till huvudmannen är att rektorn inte fått kännedom om händelsen. Om rektorn inte får kännedom om händelser så kan rektorn heller inte göra någon anmälan till huvudmannen. Några händelsedokument ligger på hög och ska anmälas till huvudmannen under de närmaste dagarna. Ibland har rektorn inte tid att omedelbart skicka in anmälningar, ibland har varken rektorn eller biträdande rektorn tid att lägga in anmälningarna i systemet.

Rättslig reglering

Förebyggande arbete för att skapa trygghet och för att motverka kränkande behandling

Av 5 kap. 3 § skollagen framgår att alla elever ska tillförsäkras en skolmiljö där utbildningen präglas av trygghet. Vidare ska huvudmannen säkerställa att det på skolenheten bedrivs ett förebyggande arbete som syftar till att skapa trygghet.

Av förarbetena till skollagen (prop. 2021/22:160 s. 41) framgår att ett arbete för trygghet är närmare sammankopplat med hur skolan ser till att förebygga och motverka kränkningar och att det finns ett främjande arbete med normer och värden. Det är viktigt att arbetet med detta sker på ett skolövergripande sätt och att skolans personal har ett gemensamt förhållningssätt. Av förarbetena framgår vidare (s 46 f.) att ett förebyggande arbete för trygghet innebär att skolan identifierar och undanröjer hinder i syfte att se till att eleverna är trygga under hela sin skoldag och därigenom har goda möjligheter till utveckling och lärande. Betydelsefulla delar i det förebyggande arbetet är hur skolan arbetar med normer och värden, inklusive jämställdhet, bl.a. genom att främja de mänskliga rättigheterna och aktivt motverka alla former av kränkande behandling. Utifrån en uppföljning och analys av vilka behov som finns i verksamheten kan både mer generella och särskilt riktade åtgärder behöva vidtas. Det är viktigt att all personal har ett gemensamt förhållningssätt som ger eleverna förutsägbarhet i deras vardag samt att eleverna kan lita på att alla vuxna i skolan agerar vid olika former av kränkningar. Arbetet mot kränkande behandling är grundläggande i skolors arbete för trygghet.

Av 6 kap. 6 § skollagen framgår att huvudmannen ska se till att det inom ramen för varje särskild verksamhet bedrivs ett målinriktat arbete för att motverka kränkande behandling av barn och elever.

Enligt 6 kap. 7 § skollagen ska huvudmannen se till att det genomförs åtgärder för att förebygga och förhindra att barn och elever utsätts för kränkande behandling.

Av 6 kap. 8 § skollagen framgår att huvudmannen ska se till att det varje år upprättas en plan med en översikt över de åtgärder som behövs för att förebygga och förhindra kränkande behandling av barn och elever. Planen ska innehålla en redogörelse för vilka av dessa åtgärder som avses att påbörjas eller genomföras under det kommande året. En redogörelse för hur de planerade åtgärderna har genomförts ska tas in i efterföljande års plan.

Av förarbeten framgår bland annat följande avseende planens innehåll. Huvudmannen för verksamheten eller den huvudmannen bestämmer bör årligen se över planen, så att den är anpassad efter de särskilda förhållanden som råder i den egna verksamheten. Planen ska bland annat innehålla rutiner för hur personalen i verksamheten ska agera, ansvarsfördelning samt hur händelser och åtgärder ska dokumenteras. (Se prop.

2005/06:38 s. 139.) Av senare förarbeten framgår att bestämmelsen skärpts på så sätt att en plan ska upprättas årligen och inte bara följas upp och ses över samt att genomförandet av planerade åtgärder ska redovisas. (Se prop. 2007/08:95 s 577.)

Av 2 § förordningen (2006:1083) om barns och elevers deltagande framgår vidare att skolans plan mot kränkande behandling ska följas upp och ses över under medverkan av eleverna vid den verksamhet som planen gäller för. Utformningen och omfattningen av elevernas deltagande ska anpassas efter deras ålder och mognad.

Agera och anmäla vid kränkande behandling

Enligt 1 kap. 5 § andra stycket skollagen ska var och en som verkar inom utbildningen främja de mänskliga rättigheterna och aktivt motverka alla former av kränkande behandling. Av 5 kap. 6 § skollagen framgår att personalen får vidta de omedelbara och tillfälliga åtgärder som är befogade för att tillförsäkra eleverna trygghet och studiero.

Enligt rättspraxis (exempelvis NJA 1984 s.764) har personalen i skolan ett tillsynsansvar under den tid som eleverna vistas i skolan. Personalen övertar det tillsynsansvar som enligt föräldrabalken tillkommer vårdnadshavarna. I tillsynsansvaret ingår bland annat att hindra barnet från att skada andra genom att se till att barnet står under uppsikt eller att andra lämpliga åtgärder vidtas (6 kap. 2 § föräldrabalken).

Av 6 kap. 5 § skollagen framgår att huvudmannen ansvarar för att personalen fullgör de skyldigheter som anges i skollagens kapitel om åtgärder mot kränkande behandling, när den handlar i tjänsten eller inom ramen för uppdraget.

Av förordning (2010:37) om läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet (Lgr22), 2.1 Normer och värden, framgår att alla som arbetar i skolan aktivt ska motverka diskriminering och kränkande behandling av individer eller grupper. Vidare framgår att lärare ska uppmärksamma och i samråd med övrig skolpersonal vidta nödvändiga åtgärder för att förebygga och motverka alla former av diskriminering och kränkande behandling.

Av 6 kap. 10 § skollagen framgår att en lärare eller annan personal som får kännedom om att ett barn eller en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling i samband med verksamheten är skyldig att anmäla detta till rektorn. En rektor som får kännedom om att ett barn eller en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling i samband med verksamheten är skyldig att anmäla detta till huvudmannen. Huvudmannen är skyldig att skyndsamt utreda omständigheterna kring de uppgivna kränkningarna och i förekommande fall vidta de åtgärder som skäligen kan krävas för att förhindra kränkande behandling i framtiden.

Det är viktigt att ett barn eller en elev tas på allvar, när han eller hon påtalar att det förekommer trakasserier eller annan kränkande behandling i någon form. Skyldigheten att utreda gäller så fort det kommit till skolans kännedom att det förekommit kränkningar eller att något barn eller någon elev känner sig kränkt. I vissa situationer kan det vara tillräckligt att genom några frågor få händelsen klarlagd och därigenom utagerad. I sådana fall kan den aktuella verksamheten anses ha fullgjort sin skyldighet att utreda. En sådan enkel utredning kan dock bara anses tillräcklig om det framgår att händelsen varit bagatellartad. I andra mer komplicerade fall av kränkningar kan utredningsskyldigheten bli mer långtgående och omfatta fler barn eller elever samt personal. Lagen innebär sålunda en i vissa fall långtgående skyldighet för t.ex. en skola att utreda påtalade händelser. (Prop. 2005/06:38, s. 141)

Huvudmannens respektive rektorns ansvar

Enligt 2 kap. 34 a § 1 st 1-2 pp. skollagen ska huvudmannen se till att all personal i den verksamhet som huvudmannen har ansvar för enligt skollagen har nödvändiga insikter i de föreskrifter som gäller för skolväsendet, och personalen som har hand om utbildningen i den verksamhet som huvudmannen har ansvar för enligt skollagen ges möjligheter till kompetensutveckling.

Det pedagogiska arbetet vid en skolenhet ska enligt 2 kap. 9 § skollagen ledas och samordnas av en rektor. Rektor ansvarar enligt 4 kap. 4 § skollagen för att planera, följa upp, utvärdera och utveckla utbildningen i förhållande till de nationella målen. Av Lgr 22, 2.8 Rektorns ansvar, framgår att rektor har ansvar för skolans resultat och har, inom givna ramar, ett särskilt ansvar för att alla elever tillförsäkras en skolmiljö som präglas av trygghet och studiero samt att skolpersonal får den kompetensutveckling som krävs för att de professionellt ska kunna utföra sina uppgifter.

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att det sammantaget finns allvarliga brister i det förebyggande och åtgärdande arbetet för att skapa trygghet och motverka kränkande behandling på Romfartunaskolan. Av utredningen framkommer att det på skolan saknas väl kända, fungerande rutiner för arbetet mot kränkande behandling. Skolpersonalen vittnar om att det saknas en samsyn och ett gemensamt förhållningssätt kring vad som utgör en kränkning och hur arbetet mot kränkande behandling ska bedrivas med avseende på personalens skyldighet att agera och anmäla då elever kan vara utsatta för kränkande behandling. Det föreligger brister i skolans arbete med plan mot kränkande behandling samt i arbetet med att agera mot och anmäla samt utreda uppgifter om kränkande behandling. Eleverna på Romfartunaskolan går i förskoleklass och lågstadiet. I utredningen framkommer att elever är

otrygga och känner rädsla för andra elever samt att det så gott som dagligen förekommer händelser där elever kan vara utsatta för kränkande behandling. Av utredningen framgår att incidenterna kan innefatta våld, hot om våld, dödshot och stryptag. Det framkommer även uppgifter om att personal återkommande kan ha agerat kränkande gentemot elever och att personal kan vara oförsiktiga och ha en otrevlig ton när de samtalat om och till elever. Mot bakgrund av karaktären och mängden av händelser ser Skolinspektionen allvarligt på de brister som konstateras i förevarande beslut.

Skolan delger två gånger per år huvudmannen en egenkontroll med en sammanställning av antalet kränkningar per skola, vilka åtgärder som vidtagits, analys av åtgärderna och hur de ska arbeta förebyggande och främjande framåt. Såvitt framkommer av skolans presentation av denna har antalet incidenter på Romfartunaskolan ökat kraftigt under vårterminen 2025. En ökad anmälningsbenägenhet antas enligt skolans dokumentation vara en orsak till denna ökning. Om detta antagande stämmer kan den allvarliga situationen på skolan ha pågått under en ännu längre tid utan att rektor och huvudman haft kännedom om detta och därmed inte heller kunnat säkerställa att utredning och åtgärder för att förhindra kränkande behandling genomförs. Det framgår även att man i den analys som gjorts konstaterat ett mönster avseende typ av incidenter, i vilka miljöer kränkningar sker och vilka utmaningar i elevgruppen som föreligger och leder till incidenter. Man har även noterat insatta åtgärder som minskar antalet kränkningar. Vidare presenteras ett antal åtgärder utifrån det mönster man ser.

En viktig del i det förebyggande arbetet för att motverka kränkande behandling är att arbetet sker skolövergripande och att skolans personal har ett gemensamt förhållningssätt vilket ger eleverna trygghet i att alla vuxna agerar vid kränkningar och förutsägbarhet när det gäller personalens förhållningssätt under skoldagen. Av skolans plan mot kränkande behandling framgår både avseende föregående och innevarande läsår att skolan kontinuerligt ska arbeta för ökad kunskap om kränkande behandling hos elever och vuxna. Av utredningen framgår att ett sådant kontinuerligt arbete inte genomförs. Även om frågor kring värdegrund och kränkande behandling tagits upp bland personalen visar utredningen att arbetet i personalgruppen inte gjorts med kontinuitet och i sådan utsträckning att det återspeglas i verksamheten. Av utredningen framgår att planen mot kränkande behandling inte är känd av all skolpersonal och inte är ett dokument som används i verksamheten. Det saknas en gemensam värdegrund och en samsyn kring bedömningar och kring skolpersonalens skyldigheter för att motverka kränkande behandling. Varken planen mot kränkande behandling för läsåret 2024/2025 eller för läsåret 2025/2026 innehåller någon redogörelse för hur planerade åtgärder genomförts under

föregående år. Trots situationen i verksamheten som eskalerat under föregående läsår innehåller skolans plan mot kränkande behandling för läsåret 2025/2026 i stort sett samma rutiner och aktiviteter som föregående läsårs plan. Enligt dokumentationen ska ett trygghetsteam bildas först vårterminen 2026. Det är av avgörande vikt att planen mot kränkande behandling är anpassad efter de särskilda förhållanden som råder i den egna verksamheten. Av utredningen framgår att det på Romfartunaskolan även råder otydlighet och saknas samstämmighet både kring rutiner och ansvarsförhållanden i arbetet mot kränkande behandling. Skolinspektionen finner att de förhållanden som presenterats ovan sannolikt utgör en del av orsaken till de brister som framkommit avseende personalens agerande då en elev kan vara utsatt för kränkande behandling samt anmälan och utredning av sådana uppgifter. Situationen med allvarliga kränkningar mellan elever på skolan har också under föregående läsår kunnat eskalera utan att rektor och huvudman fått kännedom om situationen i sin helhet.

Oaktat den egenkontroll som gjorts bedömer Skolinspektionen därför sammantaget att det föreligger brister i skolans förebyggande arbete för att motverka kränkande behandling. För att skolan ska kunna bedöma vilka åtgärder som är relevanta för att förbättra tryggheten på skolan bedömer Skolinspektionen att skolans uppföljning och analys av helhetssituationen kring elevernas trygghet och arbetet med uppgifter om kränkande behandling på Romfartunaskolan, behöver inkludera gällande rutiner, skolpersonalens förutsättningar samt gemensamma arbetssätt och förhållningssätt när det gäller värdegrund och arbetet mot kränkande behandling. Den samlade uppföljningen och analysen behöver ligga till grund för åtgärder för att motverka kränkande behandling och förbättra tryggheten bland eleverna på skolan.

Skolinspektionen bedömer vidare att det finns brister i skolans åtgärdande arbete för att motverka kränkande behandling. I utredningen framkommer att personal inte alltid agerar och anmäler då en elev kan ha blivit utsatt för kränkande behandling. Vidare framgår att anmälan till huvudmannen inte alltid gjorts i de fall skolpersonal genom att skriva ett händelsedokument gjort en anmälan om att de fått kännedom om att en elev ansett sig ha blivit utsatt för kränkande behandling. Rektorn uppger att det inte kommit till rektorns kännedom att personal inte alltid agerar då elever kan vara utsatta för kränkande behandling. Elevernas uppgifter om detta har dock stöd av uppgifter från både lärare och elevhälsan och i viss mån även av vad Skolinspektionens utredare observerat vid besök på skolan.

Både lärare och elevhälsa uppger att det, utöver de händelser som dokumenterats, dagligen sker incidenter där elever kan vara utsatta för kränkande behandling, vilka inte anmäls till rektor eller huvudman. I utredningen framkommer att bland annat avsaknaden av en samsyn kring

vad en kränkande händelse är och när, var och hur det ska rapporteras kan vara orsaker till att alla händelser då en elev anser sig ha varit utsatt för kränkande behandling inte anmäls av skolans personal. Av utredningen framkommer att ett antal händelser som inträffat under januari till mars 2025 anmälts till huvudmannen först i september eller oktober samma år. Såvitt framgår av datum för registrerad händelse framkommer av den dokumentation som Skolinspektionen tagit del av att det är flera händelser som personal anmält genom att lämna in händelsedokument, vilka ännu inte anmälts till huvudmannen.

Av utredningen framkommer att huvudmannens rutin för att anmäla medför att det efter anmälan i vissa fall behöver göras en bedömning av om uppgifterna rör kränkande behandling. Av utredningen framgår att detta leder till att det riskerar att ske en sortering av uppgifter som anmäls samt att anmälan kan fördröjas. Mot bakgrund av den dokumentation som Skolinspektionen tagit del av kan konstateras att det i flera fall inte varit möjligt att på ett tydligt sätt följa inträffade händelser från anmälan till rektor respektive huvudman samt genomförd utredning och i förekommande fall vidtagna åtgärder.

Det har i utredningen framkommit till viss del motstridiga uppgifter och det har inte varit möjligt att fullt ut klarlägga vem som i olika perioder ansvarat för att uppgifter om kränkande behandling skyndsamt utreds. Av den dokumentation som Skolinspektionen tagit del av framkommer att huvudmannen inte tillsett att alla händelser som anmälts lett till en skyndsamt utredning av omständigheterna kring de uppgivna kränkningarna. Vid Skolinspektionens tillsynsbesök i september 2025 framkom att det fanns anmälda händelser som inträffat mellan januari och april samma år, vilka då ännu inte hade utretts.

Av ovan redovisade omständigheter framkommer inte att Västerås kommun brutit mot bestämmelserna när det gäller elevers deltagande i arbetet med planen mot kränkande behandling.

Val av ingripande

Skolinspektionen får förelägga en huvudman som står under dess tillsyn att fullgöra sina skyldigheter, om verksamheten inte uppfyller de krav som följer av de föreskrifter som gäller för verksamheten (26 kap. 10 § skollagen).

Ett föreläggande får förenas med vite. Ett föreläggande ska förenas med vite om föreläggandet avser en eller flera brister som allvarligt försvårar förutsättningarna för eleverna att nå målen för utbildningen, om det inte av särskilda skäl är obehövligt (26 kap. 27 § skollagen).

Eftersom Västerås kommuns verksamhet vid Romfartunaskolan inte uppfyller de krav som följer av föreskrifter som gäller för verksamheten finns det skäl att förelägga Västerås kommun att fullgöra sina skyldigheter och vidta åtgärder för att uppfylla författningarnas krav.

Skolinspektionen bedömer att de brister som påtalas allvarligt försvårar förutsättningarna för eleverna att nå målen för utbildningen. Samtidigt som det dagligen sker händelser där elever kan vara utsatta för kränkande behandling och det förekommer allvarliga hot och fysiska kränkningar på skolan föreligger allvarliga brister i flera delar av skolans förebyggande och åtgärdande arbete med att skapa trygghet och motverka kränkande behandling. Arbetet med att motverka kränkande behandling är grundläggande i skolors arbete för trygghet. Att elever är trygga under hela sin skoldag är grundläggande för att de ska ha goda möjligheter till utveckling och lärande, detta gäller alla elever och inte minst de mycket unga elever som är i början av sin skolgång. Av utredningen framkommer att skolmiljön för eleverna på Romfartunaskolan präglas av återkommande allvarliga händelser och att elever inte kan känna sig trygga med att personalen har ett gemensamt förhållningssätt och agerar då händelser inträffar. Brister i arbetet mot kränkande behandling är allvarligt och riskerar att försvåra elevernas lärande och kunskapsutveckling.

Skolinspektionen bedömer att de sammantagna bristerna, mot bakgrund av omfattningen och arten av de händelser som framkommit i utredningen, är sådana att de allvarligt försvårar elevernas förutsättningar att nå målen med utbildningen. Föreläggandet ska därför förenas med vite. Det har inte framkommit något särskilt skäl som gör vitet obehövligt.

Ett vitesbelopp ska enligt 3 § viteslagen (1985:206) fastställas till ett belopp som med hänsyn till vad som är känt om adressatens ekonomiska förhållanden och till omständigheterna i övrigt kan antas förmå honom att följa det föreläggande som är förenat med vitet. Med hänsyn till huvudmannens ekonomiska förhållanden och omständigheterna i övrigt bedömer Skolinspektionen att vitesbeloppet ska bestämmas till 4 000 000 kronor.

Föreläggande

Särskilt stöd

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

I den skriftliga information som inkommit till Skolinspektionen inför tillsynen uppger rektorn att arbetssättet med att "flagga" elever i det digitala systemet används för flera ändamål, exempelvis att en elev har hög

frånvaro, stör ordningen eller om eleven behöver något extra som inte finns för alla.

I intervju uppger lärare först att skolans rutin för att anmäla en elevs behov av utredning av särskilt stöd är att anmäla till rektorn digitalt ("flagga" eleven), men tillägger sedan att de är osäkra på om någon sådan rutin finns. Vidare framkommer följande. En lärare uppger att de flaggar eleven när läraren testat extra anpassningar och samtalat med specialpedagogen utan att det gett resultat. Två av tre intervjuade lärare har aldrig gått in i eller använt sig av systemet utan de har i stället kontaktat en representant i elevhälsan, till exempel genom att lämna information i korridoren eller via e-post. På frågan om det finns en risk för att elever faller mellan stolarna till följd av att lärarna inte använder sig av ett formellt anmälningsförfarande svarar lärarna att det inte handlar om att elever blir utan stöd utan att det snarare brister i att anmälningarna inte finns dokumenterade. När lärare flaggat en elev går ärendet till elevhälsan och de har ett möte där det beslutas om det ska genomföras en utredning gällande elevens behov av särskilt stöd. På fråga om det alltid startas en sådan utredning efter att de anmält eleven till rektorn svarar lärarna att det görs och att det pågår flera utredningar. De känner inte till om det fattas något beslut efter att utredningar färdigställts, detta är nytt, arbetet med att utreda stöd har precis startat.

Av intervju med representanter för elevhälsan framgår följande. Lärare flaggar elever i systemet av olika anledningar och ska då ange vad flaggningen avser. Det är trots detta inte alltid tydligt för elevhälsoteamet vad som avses. En lärare ska flagga om läraren eller en elev behöver stöd av specialpedagogen. Även om en lärare befarar att en elev inte kommer att uppfylla de kriterier för bedömning av kunskaper som minst ska uppfyllas är lärarnas första steg att flagga eleven. Rutinen är känd hos lärarna men den följs inte alltid. Lärare tenderar att i stället fånga representanter för elevhälsan i korridoren. Rutinen att anmäla är ett utvecklingsområde på skolan. När en lärare flaggat diskuterar elevhälsoteamet utifrån vad läraren skrivit. Det startas inte alltid en utredning efter anmälan då rutinen kring det inte varit helt tydlig. Det beror även på vad en lärare har flaggat för. Om det tydligt framgår att en lärare inte har testat allt så kan specialpedagogen hjälpa läraren att hitta nya anpassningar innan en utredning startas. Det är inte heller alltid de startar en utredning av behov av särskilt stöd då det handlar om svårigheter av annan karaktär än kunskapsresultat. Då kan det räcka med insatser på gruppnivå. Men en flaggning renderar alltid någon åtgärd. Då rutinen inte alltid följs finns det en risk för att elever faller mellan stolarna och så har även skett. Det finns elever som skulle behöva stöd men som inte får det för att lärare inte anmält i systemet utan trott att ett informellt samtal med en representant ur elevhälsan är att likställa med en anmälan om utredning av en elevs behov av särskilt stöd. Det kan handla

om fem till sju elever som borde ha anmälts till rektorn på grund av andra svårigheter. Tre utredningar är på gång och förväntas vara klara om några veckor. Det har dock varit otydligt hur beslutsprocessen har gått till och om det alltid fattats ett beslut efter att en utredning är genomförd.

Rektorn uppger följande. Om en lärare befarar att en elev inte kommer att nå de kriterier för bedömning av kunskaper som minst ska uppfyllas i något eller flera ämnen ska läraren flagga eleven. Rutinen att flagga elever är relativt ny och det kan vara så att lärarna inte riktigt tagit till sig rutinen då det tidigare fanns andra sätt att förmedla behov av utredning av särskilt stöd. Rektorn har gått igenom rutinen och arbetar för att förmedla att lärarna ska flagga elever i systemet. Lärare anmäler behov av utredning av särskilt stöd även om elever har andra svårigheter, men ibland provar lärare extra anpassningar lite för länge innan de anmäler. En flaggning leder inte alltid till kartläggning och åtgärdsprogram. På fråga om kartläggning är detsamma som särskilt stöd svarar rektorn ja och att kartläggningen kan bestå av flera delar. Ibland kan flaggningen leda till att man provar en annan typ av extra anpassning. Samtidigt uppger rektor att hen alltid startar en utredning när en anmälan om behov av sådan utredning inkommer även om elevens svårigheter rör annat än kunskapsresultaten. Rektorn uppger att flera åtgärdsprogram är på gång när skolan nu har en specialpedagog på plats.

Rättslig reglering

Av 3 kap. 7 § skollagen framgår bland annat att om det inom ramen för undervisningen, genom användning av ett nationellt kartläggningsmaterial eller ett nationellt bedömningsstöd, resultatet på ett nationellt prov eller uppgifter från lärare, övrig skolpersonal, en elev eller en elevs vårdnadshavare eller på annat sätt framkommer att det kan befaras att en elev inte kommer att uppfylla de betygskriterier eller kriterier för bedömning av kunskaper som minst ska uppfyllas, trots att stöd har getts i form av extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen enligt 3 kap. 5 §, ska detta anmälas till rektorn. Detsamma gäller om det finns särskilda skäl att anta att sådana anpassningar inte skulle vara tillräckligt. Rektorn ska se till att elevens behov av särskilt stöd skyndsamt utreds. Behovet av särskilt stöd ska även utredas om eleven uppvisar andra svårigheter i sin skolsituation. Om en utredning visar att en elev är i behov av särskilt stöd, ska han eller hon ges sådant stöd.

Enligt 3 kap. 9 § skollagen ska ett åtgärdsprogram utarbetas för en elev som ska ges särskilt stöd. Av programmet ska behovet av särskilt stöd och hur det ska tillgodoses framgå. Av programmet ska det också framgå när åtgärderna ska följas upp och utvärderas och vem som är ansvarig för uppföljningen respektive utvärderingen. Eleven och elevens vårdnadshavare ska ges möjlighet att delta när ett åtgärdsprogram

utarbetas. Åtgärdsprogrammet beslutas av rektorn. Rektorn får inte överlåta sin beslutanderätt till någon annan om beslutet innebär att särskilt stöd ska ges i en särskild undervisningsgrupp, enskild undervisning, i form av distansundervisning eller i form av anpassad studiegång. Om en utredning om elevs behov av särskilt stöd visar att eleven inte behöver särskilt stöd, ska rektorn eller den som rektorn har överlåtit beslutanderätten till i stället besluta att ett åtgärdsprogram inte ska utarbetas.

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att det finns brister i Romfartunaskolans arbete med särskilt stöd.

Skolinspektionen bedömer att det finns brister i arbetet med att anmäla elever för utredning av behov av särskilt stöd vid Romfartunaskolan. Av utredningen framgår att det förvisso finns rutiner för hur lärare ska gå till väga för att anmäla en elev för utredning av behov av särskilt stöd men att dessa rutiner inte är kända och/eller inte följs av alla. Då lärare gör anmälan enligt, som det förstås, ett tidigare arbetssätt, stannar uppgiften om att läraren bedömt att en elev är i behov av en utredning om särskilt stöd hos representant för elevhälsan och anmälan når inte rektorn. Det framgår av utredningen att det finns ett antal elever som representanter för elevhälsan på detta sätt fått kännedom om, men där en utredning inte aktualiserats då anmälan inte nått rektorn.

Vidare framgår att skolans arbetssätt innebär att inte heller en anmälan enligt den rutin som enligt rektorn är den aktuella, alltid behöver leda till att rektorn inleder en utredning av elevens stödbehov. Det faller inom en lärares kompetensområde att uppmärksamma elever i behov av stöd och att ge elever stöd i form av extra anpassningar. Det är i lärarens professionella bedömning som läraren gör avvägningen av om det är möjligt att arbeta vidare med extra anpassningar eller om det finns behov av att göra en anmälan om att elevens behov av särskilt stöd behöver utredas. När en anmälan gjorts ska rektorn skyndsamt starta en utredning av elevens stödbehov. Detta är grundläggande då skollagens bestämmelser om elevers rätt till särskilt stöd är nära knutna till skolans skyldighet att utreda elevens stödbehov. En sådan utredning kan vara olika omfattande, men den ska avslutas med ett beslut om åtgärdsprogram eller om att inte upprätta åtgärdsprogram. En skola kan ha olika rutiner för hur arbetet med att upprätta och utveckla extra anpassningar för elever ska bedrivas. Men utöver detta måste det vara tydligt för skolans personal hur en anmälan om utredningsbehov ska göras till rektorn med effekt att rektorn i enlighet med författningarnas krav skyndsamt startar en utredning av om eleven är i behov av särskilt stöd. Att elever får det stöd de är i behov av är även en

viktig del i arbetet med att upprätthålla både trygghet och studiero, vilket i sig påverkar elevers förutsättningar att nå målen för utbildningen.

Av ovan redovisade omständigheter framkommer dock inte att Västerås kommun brutit mot bestämmelserna när det gäller utredning och beslut om åtgärdsprogram.

Val av ingripande

Skolinspektionen får förelägga en huvudman som står under dess tillsyn att fullgöra sina skyldigheter, om verksamheten inte uppfyller de krav som följer av de föreskrifter som gäller för verksamheten (26 kap. 10 § skollagen).

Västerås kommuns verksamhet vid Romfartunaskolan uppfyller inte författningarnas krav vad gäller att anmäla uppgifter om att en elev är i behov av utredning av särskilt stöd. Det finns därför skäl att förelägga Västerås kommun att fullgöra sina skyldigheter och vidta åtgärder för att avhjälpa bristerna.

Områden utan konstaterade brister

Extra anpassningar

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Av intervjuer med lärare framkommer att lärarna ger eleverna extra anpassningar. Lärarna uppger att alla elever har tillgång till generella extra anpassningar som exempelvis hörselkåpor, skärmar, alternativa arbetsplatser och bildstöd men att det samtidigt finns elever i klasserna som har individuella extra anpassningar. Representanter för elevhälsan uppger att alla lärare på skolan arbetar med och ger elever extra anpassningar.

Rättslig reglering

Om det inom ramen för undervisningen, genom användning av ett nationellt kartläggningsmaterial eller ett nationellt bedömningsstöd, resultatet på ett nationellt prov eller uppgifter från lärare, övrig skolpersonal, en elev eller en elevs vårdnadshavare eller på annat sätt framkommer att det kan befaras att en elev inte kommer att uppfylla de

betygskriterier eller kriterier för bedömning av kunskaper som minst ska uppfyllas, och inte annat följer av 3 kap. 7 §, ska eleven skyndsamt ges stöd i form av extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen. (3 kap. 5 § skollagen)

Skolinspektionens bedömning

Av ovan redovisade omständigheter framkommer inte annat än att verksamheten uppfyller författningarnas krav inom detta område. Ärendet ska därför avslutas i denna del.

X Agneta Broberg

Beslutsfattare

Signerat av: Agneta Broberg

X Åsa Jansson

Föredragande

Signerat av: Åsa Jansson

I ärendets slutgiltiga handläggning har även enhetschefen Anna Bergqvist, regionjuristen Malin Backéus och utredaren och Erik Almqvist medverkat.

Bilaga: Hur ni överklagar

Om ni anser att beslutet om föreläggande vid vite är felaktigt kan ni överklaga det genom att skriva till förvaltningsrätten. Ställ överklagandet till Förvaltningsrätten i Stockholm, men skicka det till Skolinspektionen, Box 23069, 104 35 Stockholm, eller till skolinspektionen.stockholm@skolinspektionen.se.

Ange följande i överklagandet:

- Namn, personnummer eller organisationsnummer, postadress, e-postadress och telefonnummer.
- Vilket beslut ni överklagar och ärendets diarienummer.
- Vilken ändring ni vill ha och varför ni anser att beslutet ska ändras.

Om ni anlitar ett ombud, ska ombudets namn, postadress, e-postadress och telefonnummer anges.

Överklagandet ska ha kommit in till Skolinspektion inom tre veckor från den dag ni har fått del av beslutet. Om ni företräder det allmänna, t.ex. en kommun, ska överklagandet istället ha inkommit inom tre veckor från den dag då beslutet meddelades.

Om överklagandet har kommit in i rätt tid kommer Skolinspektion att pröva om beslutet ska ändras och sedan skicka överklagandet, handlingarna i det överklagade ärendet och eventuellt nytt beslut till Förvaltningsrätten i Stockholm.